

JINT FOCUS
voor wie meer wil weten

JEUGDWERK IN EUROPEES PERSPECTIEF

**JEUGDWERK
IN EUROPEES
PERSPECTIEF**

COLOFON

JINT Focusbrochure 'Jeugdwerk in Europees perspectief'.

Een uitgave van JINT vzw, Grétrystraat 26, 1000 Brussel, www.jint.be.

In samenwerking met De Ambrassade, Leopoldstraat 25, 1000 Brussel, www.ambrassade.be.

Met de steun van het programma 'Erasmus+ : Youth in Action' van de Europese Unie.

Samenstelling en redactie: Kurt Uyttersprot, Leen Van Bockstal en Koen Lambert.

De JINT Focusbrochures sluiten aan bij inhoudelijke en maatschappelijke discussies over Europees en internationaal jeugdbeleid. Zij zijn echter niet noodzakelijk de weergave van de standpunten van JINT of van andere partners betrokken bij de uitgave van een JINT Focusbrochure.

INHOUDSTAFEL

08

INTRODUCTIE

08 Jeugdwerk - fundament of ornament?

10

DE JEUGDWERK HABITAT

- 10 Wat is jeugdwerk?
- 12 Diversiteit en realiteit
- 13 Trends
- 13 Succesvol jeugdwerk
- 14 De bijdrage van jeugdwerk
- 15 Naar een common ground
- 16 Internationalisering van jeugdwerk

18

JEUGDWERK IN HET EUROPESE POLITIEKE LANDSCHAP

- 18 Jeugdwerk in Europees jeugdbeleid tot 2009
- 20 Belgisch EU-Voorzitterschap van 2010
- 23 Leren en kwaliteit
- 24 Jeugdwerk in Erasmus+
- 25 Europees Jeugdforum over jeugdwerk
- 26 De 2de Europese Jeugdwerkconventie
- 28 Een nieuwe EU-Jeugdstrategie en een Aanbeveling over jeugdwerk van de Raad van Europa
- 30 Wordt vervolgd...

32

BIJLAGEN

- 32 Bijlage 1: Toelichting bij de Europese instellingen en organisaties uit de tekst
- 34 Bijlage 2: URL's van de documenten vermeld in de voetnoten

INTRODUCTIE

Jeugdwerk - fundament of ornament?

In elk Europees land heeft jeugdwerk zijn geschiedenis en geeft het zijn eigen invulling aan het concept in beleid en praktijk. Het jeugdwerklandschap is echter geen stilleven, het is altijd in beweging en het evolueert continu. Jeugdwerk is een krachtige tool voor niet-formeel en informeel leren, het maakt deel uit van de 'leerschool van het leven', waar jongeren de nodige vaardigheden opdoen en attitudes aanmeten om zich te kunnen profileren in deze complexe maatschappij. Hiermee draagt jeugdwerk essentieel bij aan de persoonlijke ontwikkeling van jongeren.

Jeugdwerk is plezierant. Fun en speelsheid zijn onmisbare factoren, en bovendien vaak katalysatoren voor het 'leren' in jeugdwerk. Daarbij is de rol van de jeugdwerker cruciaal. We hebben meer dan ooit nood aan gemotiveerde, goed omkaderde en breed opgeleide jeugdwerkers. Want zij staan garant voor een speels en kwaliteitsvol jeugdwerk.

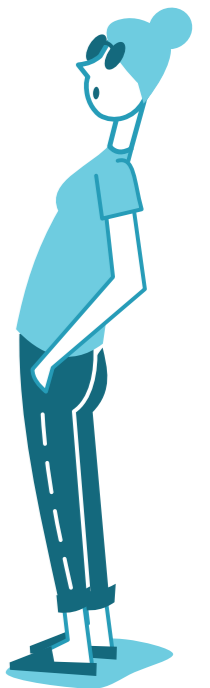
Jeugdwerk maakt gebruik van waardevolle tools en methodieken die een rol (kunnen) spelen in de maatschappelijke uitdagingen van vandaag: een complexe samenleving, leven met onzekerheid, employability van jongeren, extremisme en radicalisering... Jeugdwerk kan niet dé oplossing bieden voor deze problematiek, maar levert vaak een essentiële bijdrage.

Jeugdwerk is lokaal, bovenlokaal, nationaal en internationaal. Het ene niveau versterkt daarbij het andere. Over de grenzen van het eigen jeugdwerk durven kijken, is daarbij een *must*. Deelnemen aan of organiseren van internationale jeugd(werk)projecten levert vaak inspiratie en inzichten voor de eigen praktijk en werking op.

De internationale ontmoeting van jeugdwerk uit heel Europa zorgt ook voor heel wat discussie over alle bovengenoemde aspecten: wat is de rol van jeugdwerk? Waarop moet de nadruk gelegd worden? Wat is het doel en welke middelen zijn beschikbaar? Wat is de identiteit van jeugdwerk? Europese instellingen en niet-gouvernementele fora spelen hier hun rol: ze brengen opinies samen, organiseren het debat en formuleren breed gedragen inzichten.

Daarover gaat deze brochure: wat is de stand van zaken in dat debat? Wie formuleerde welke visie en wat voor invloed heeft die gehad? Waar zitten de pijnpunten en waar vinden we *common ground*? We beginnen met die laatste vraag in het eerste deel: een schets van trends, visies, open vragen, knelpunten en succesfactoren. Het tweede deel is chronologisch opgebouwd en analyseert de discussie aan de hand van de belangrijkste evenementen en gepubliceerde teksten. We beginnen in 2001 en gaan tot vandaag. We beseffen dat deze brochure nooit volledig kan zijn. In de continu evoluerende wereld van het jeugdwerk zijn er ongetwijfeld al nieuwe ontwikkelingen wanneer deze publicatie in druk gaat.

We hopen dat de brochure je verder helpt om Europese discussies over jeugdwerk beter te begrijpen en te volgen en wensen je alvast veel leesplezier.

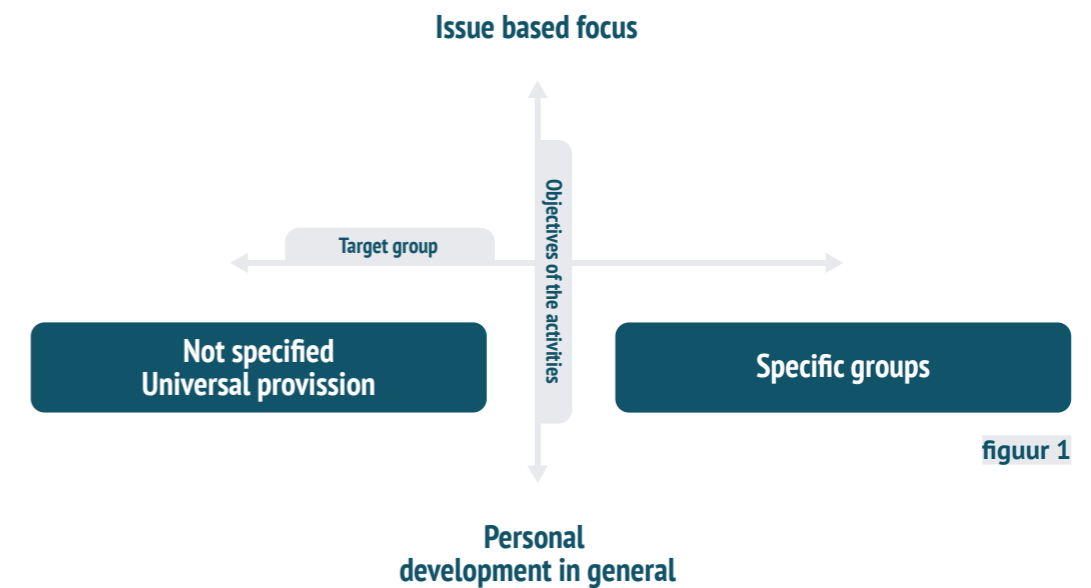

DE JEUGDWERK HABITAT

Wat is jeugdwerk?

Pedagogisch, educatief, sociaal, recreatief... Jeugdwerk heeft verschillende gezichten in Europa en klinkt vaak helemaal anders in een andere taal. *What's in a name?* De discussie over wat jeugdwerk precies is, zal gevoerd blijven worden, en dat is goed. Maar als we over jeugdwerk willen spreken en discussiëren, dan moeten we wel een gemeenschappelijke basis hebben. De Europese resolutie¹ die in 2009 het Europees samenwerkingskader voor jeugd uitstippelde, geeft voor de eerste keer in een Europese beleidstekst een beschrijving van het concept 'jeugdwerk'.

Jeugdwerk, youth work, jugendarbeit, l'animation socio-éducative, el trabajo en el ámbito de la juventud, animazione socioeducativa, pracy z młodzieżą, ungdomsarbete,...

Daarin lezen we het volgende: "Jeugdwerk is een brede term, waaronder een breed scala van activiteiten van sociale, culturele, educatieve of politieke aard valt, zowel van, voor als met jongeren. Dergelijke activiteiten omvatten ook steeds vaker sport en diensten voor jongeren. Jeugdwerk behoort tot het 'buitenschoolse' onderwijs, evenals de specifieke vrijetijdsactiviteiten die door professionele of vrijwillige jeugdwerkers en jeugdleiders worden georganiseerd, en is gebaseerd op niet-formele leerprocessen en op vrijwillige deelname."

Veel van deze elementen vinden we terug in de studie die de Europese Commissie in 2014 publiceerde over de waarde van jeugdwerk². Het concept jeugdwerk laat zich niet eenvoudig definiëren, maar er zijn wel een aantal eigenschappen die vaak terugkomen wanneer men het beschrijft. Zo legt jeugdwerk een focus op jongeren als specifieke doelgroep, te onderscheiden van bijvoorbeeld kinderen of volwassenen. Een belangrijk doel is de persoonlijke ont-

wikkeling van jongeren bevorderen door vrijwillige deelname aan activiteiten (pedagogisch aspect). Een derde element is het sociale aspect van jeugdwerk, want het draait om engagement en interactie tussen jongeren en jeugdwerkers, maar ook tussen jongeren onderling en jeugdwerkers onderling (m.a.w. tussen *peers*).

De studie stelt daarbij een typologie van de jeugdwerkpraktijk voor, die type activiteit en focus in één beeld kadert. De typologie weerspiegelt dit op twee assen, waarop doelstellingen en doelgroep van de jeugdwerkactiviteit uitgetekend worden (zie figuur 1). Zowel doelstellingen als doelgroep zijn gelinkt aan specifieke, verwachte resultaten van de activiteit. Met deze schematische benadering wil men vooral helderheid scheppen door de onderliggende verbanden tussen doelgroep, doelstelling, verwachte uitkomsten en behaalde resultaten te kaderen. De typologie van de jeugdwerkpraktijk draagt hiermee bij aan het debat over de waarde van het jeugdwerk.

¹ Resolutie van de Raad van 27 november 2009 over een nieuw kader voor Europese samenwerking in jeugdzaken (2010-2018)

² "Working with young people: the value of youth work in the European Union"

Diversiteit en realiteit

Het hedendaagse jeugdwerk is divers en omvat bewegingswerk, straathoekwerk, open werkvormen, projectwerk en thematisch jeugdwerk, zelfgeorganiseerde activiteiten van jeugdorganisaties, jongeren-informatie, uitwisselingen... Zoals blijkt uit de reeks 'The history of youth work in Europe'³, zijn de oorsprong en de ontwikkelingstrajecten van jeugdwerk op verschillende manieren verankerd in verschillende landen, vaak met andere accenten, prioriteiten en doelstellingen. Jeugdwerk in Oost- en West-Europa kent verschillende waarden als fundament. **Het werd er op verschillende manieren geconceptualiseerd en nam verschillende vormen aan, geïnspireerd door onder andere religieuze organisaties, steden en gemeenten, onafhankelijke ngo's en informele, niet-georganiseerde groepen jongeren.**

Daarbij is ook het politieke engagement van de verschillende Europese landen tegenover jeugdwerk aanzienlijk gewijzigd in de loop der jaren, met occasionele *ups en downs*. Ook de politieke erkenning van het jeugdwerk is nu nog steeds erg divers: soms is er gepaste en duurzame financiering, maar vaak niet of enkel als het jeugdwerk zich weet te verbinden aan de bredere beleidsagenda's.

Binnen die diversiteit van jeugdwerksoorten, werkvormen, uitingen en structuren, kan de zoektocht naar raakvlakken en gemeenschappelijke uitgangspunten een onmogelijke opdracht lijken. Toch is het een *must* om de rol van jeugdwerk beter te definiëren, om de impact van jeugdwerk beter onder woorden te brengen en om zijn plaats binnen en zijn banden met andere beleidsprioriteiten te verduidelijken. Een consensus over de rol van het jeugdwerk in hedendaagse maatschappelijke uitdagingen werd, zij het nog enigszins vaag, geformuleerd tijdens de 2de Europese Jeugdwerkconventie (Brussel, 2015). Er was algemene eensgezindheid over de bijdrage die jeugdwerk kan leveren aan het leven van kinderen en jongeren, zowel onafhankelijk als in samenspel met andere sectoren.

Trends

De jeugdwerksector evolueert en jeugdwerk klimt als thema steeds hoger op de politieke agenda van de Europese Unie en de individuele lidstaten. Bovendien passen jeugdwerkorganisaties zich aan aan de veranderende noden en leefwerelden van jongeren. In de studie van de Europese Commissie over de waarde van jeugdwerk, zijn uit de stakeholder-interviews, landenrapporten en casestudies een aantal trends te detecteren die invloed hebben op zowel beleid als praktisch. Zo worden onder andere beschreven: een groeiende nadruk op meetbaarheid van resultaten en standaardisering, evidence-based werken en doelgroep- en interventiegericht jeugdwerk.

Het ontwikkelen van competenties en vaardigheden via jeugdwerkactiviteiten gebeurt steeds vaker arbeidsmarktgericht of in functie van opleiding. Er is verder een neerwaartse trend te bemerken wanneer het gaat over prefinanciering van jeugdwerkactiviteiten, traditionele vormen van jeugdwerk en de nadruk op talentontwikkeling en 'pure' vrijetijdsactiviteiten. Een toename is dan weer te vinden in professionalisering van jeugdwerkers en samenwerking met verschillende stakeholders.

Succesvol jeugdwerk

Wat leidt tot 'succesvol jeugdwerk'? De studie van de Europese Commissie identificeert en bespreekt een reeks belangrijke factoren, waarvan we er hier een aantal opsommen.⁴

- Nauwe contacten en een sterke band tussen jeugdwerkers en jongeren.
- Duurzaamheid en partnerschappen met andere actoren en stakeholders (zoals uit onderwijs, sociaal werk of cultuurorganisaties).
- De mogelijkheid geven aan jongeren om levenservaring op te doen, fouten te (mogen) maken en deel te nemen aan vrijetijdsactiviteiten samen met *peers*.
- 'Op eigen benen staan': jongeren zelf hun leren en hun ontwikkeling laten sturen en dirigeren. Jongeren de kans geven om autonoom te handelen.
- Betrokkenheid en engagement van jongeren, jeugdwerkers en de samenleving.

Er is een belangrijk evenwicht nodig tussen ondersteuning en autonomie. Enerzijds zoeken jongeren een plek waar ze zichzelf kunnen zijn en zichzelf ongestoord kunnen uiten, weg van controle of inmenging van ouders of school. Anderzijds is een ondersteunende en veilige omgeving onontbeerlijk bij jeugdwerkactiviteiten. Het is de evenwichtige combinatie van al deze factoren, die tot positieve en succesvolle uitkomsten van jeugdwerkactiviteiten leidt.

³ The history of youth work in Europe – Relevance for today's youth work policy. Vol 1,2,3, 4. Edited by Howard Williamson, Filip Coussée, Griet Verschelden, Tineke Van de Walle, Marta Mędlńska, Marti Taru. 2009 – 2014, Council of Europe Publishing

⁴ Uit "Working with young people: the value of youth work in the European Union"

Over welke uitkomsten gaat het dan precies? De studie groepeert vier belangrijke effecten op jongeren en jeugdwerkers. Via jeugdwerkactiviteiten ontwikkelen ze vaardigheden en competenties. Ze versterken er bovendien hun netwerk en 'sociaal kapitaal' mee en het brengt verandering in gedrag teweeg. Voorbij het individuele niveau is jeugdwerk een belangrijke component van ons sociaal weefsel. Jeugdwerk biedt tijd en ruimte voor contacten, uitwisseling en engagement tussen jongeren, maar ook intergenerationeel. Jeugdwerk stimuleert bovendien sociale waarden als delen, vertrouwen en elkaar helpen.

De bijdrage van jeugdwerk

Jeugdwerk draagt op verschillende manieren bij tot de **ontwikkeling van jongeren en van de maatschappij**.

In de 2de Europese Jeugdwerkconventie (april 2015, Brussel) kwamen de volgende aspecten waar het jeugdwerk invloed en impact op heeft aan bod⁵:

- Bevorderen van democratie, mensenrechten, burgerschap, Europese waarden, participatie, gelijke kansen en meningsuiting.
- Stimuleren van vredesprocessen, tolerantie, intercultureel leren; bestrijden van radicalisering, voorkomen van extremisme.
- Omgaan met sociale en persoonlijke ambiguïteit en verandering.
- Versterken van positieve identiteit en samenhang, van het gevoel erbij te horen, van ondernemerschap en autonomie.
- Ontwikkelen van persoonlijke, sociaal-emotionele vaardigheden, competenties en knowhow, ontwikkelen van navigerende capaciteiten en het verruimen van de eigen horizon.
- De overgang naar 'succesvolle' volwassenheid mogelijk maken, meer bepaald voorbereiden op het beroepsleven.
- Sociale inclusie en binding verankeren; het maatschappelijk middenveld (*civil society*) in stand houden.
- Samenwerkingsverbanden en partnerschappen aangaan, ook cross-sectoraal.

De 1ste Europese Jeugdwerkconventie (2010, Gent) zette de diversiteit van jeugdwerk in de verf en gaf er verder richting aan. Sindsdien is het jeugdwerk in de verschillende delen van Europa op **verschillende manieren verder geëvolueerd**. Terwijl het jeugdwerk in sommige landen nog steeds politieke en financiële steun krijgt, valt het in andere landen ten prooi aan besparingen en politieke onverschilligheid. Misschien komt de bijdrage en de impact van jeugdwerk soms niet overtuigend genoeg naar voor? En blijft jeugdwerk daarom vaak kampen met uitdagingen op het vlak van budgettering, erkenning en geloofwaardigheid?

Het doel van de tweede Jeugdwerkconventie was daarom om raakvlakken en gemeenschappelijke grond te vinden waarop 'het jeugdwerk staat' en de relatie van het jeugdwerk tot de bredere agenda's van het overheidsbeleid in kaart te brengen. Onder het motto 'wat ons samenbrengt is sterker dan wat ons verdeelt' werd verwacht dat de Conventie een nieuwe impuls zou geven aan het politieke en institutionele debat over jeugdwerk in Europa om zo de verdere ontwikkeling en een sterkere erkenning aan te moedigen. (Lees meer over de Jeugdwerkconventies in het volgende hoofdstuk.)

Naar een common ground?

Wat verenigt ons? Op welke sokkel 'staat het jeugdwerk'? Tijdens de tweede Jeugdwerkconventie rijpte het concept van een tweeledige *common ground* of 'gemeenschappelijke grond'. Jeugdwerk gaat ten eerste over het creëren van ruimte(s) voor jongeren. Ten tweede heeft het een brugfunctie in het leven van jongeren. Beide zijn er fundamenteel op gericht om de persoonlijke ontwikkeling van jongeren te ondersteunen en om hun betrokkenheid bij besluitvormingsprocessen (op alle niveaus, van lokaal tot Europees) te versterken. Ze willen ook een **voedingsbodem zijn voor burgerschap en gedeelde verantwoordelijkheid** onder jongeren door middel van leuke, creatieve en informele leeractiviteiten.

Naast het creëren van specifieke ruimtes voor jeugdwerkactiviteiten, stelt het jeugdwerk jongeren ook in staat eigen ruimtes te creëren en ruimte te openen waar die ontbreekt - zoals in scholen, opleidingsinitiatieven en op de arbeidsmarkt. Tegelijkertijd heeft

het jeugdwerk ook een brugfunctie bij sociale integratie, in het bijzonder van jongeren in kwetsbare situaties. Het jeugdwerk heeft ook in andere contexten in het leven van jongeren die specifieke rol als bruggenbouwer en pleitbezorger.

De druk stijgt om deze en andere resultaten van jeugdwerk steeds verder te preciseren en scherper te meten. Er moet zeker voldoende aandacht gaan naar het in kaart brengen van resultaten en impact, maar het jeugdwerk moet ook blijven focussen op en sleutelen aan de processen die aan de basis liggen van die resultaten. Jeugdwerk moet een door resultaten geïnformeerde praktijk blijven, in plaats van door resultaten gestuurd te worden. De tweede Jeugdwerkconventie benadrukte daarbij ook dat het jeugdwerk bijdraagt tot zowel de **ontwikkeling van attitudes en waarden van jongeren** (die vaak niet of moeilijker meetbaar zijn), als tot **meer tastbare vaardigheden en competenties**.

⁵ Verklaring van de 2de Europese Jeugdwerkconventie, p.2

Vanuit die gemeenschappelijke grond moeten er binnen het hedendaagse Europese jeugdwerk minstens twee actuele uitdagingen aangepakt worden. Ten eerste zijn jongeren steeds meer bezig met nieuwe technologieën en digitale media. Daar ligt een duidelijke taak voor online jeugdwerk, meer bepaald gebruikmaken van een nieuwe ruimte voor jongeren op een betekenisvolle manier, ondersteunen van digitale geletterdheid en leren omgaan met sommige van de daaraan verbonden risico's. Zo'n online jeugdwerkpraktijk betekent voor jeugdwerkers nieuwe, specifieke competenties verwerven en houdt nieuwe vormen van grensafbakening in als het gaat over hun verstandhouding en relatie met de jongeren.

Ten tweede betekent de groeiende culturele diversiteit binnen Europa dat de praktijk van het jeugdwerk meer gericht is op de **integratie van jongeren en op het ondersteunen van interculturele leerprocessen**. De belangrijkste elementen in het jeugdwerk zijn dan ook jongeren mogelijkheden bieden om hun eigen identiteit te verkennen en op te bouwen, hun communicatie en informatie af te stemmen op culturele en familiale contexten en inclusie te bevorderen met respect voor culturele tradities en verschillen.

Internationalisering van het jeugdwerk

Jongeren en jeugdwerkers leren heel wat uit internationale jeugd(werk)projecten. De meerwaarde van de internationale context uit zich in de **ontwikkeling van vaardigheden en competenties** zoals interculturele vaardigheden, het leren van een andere taal en omgaan met verschillen. Maar de effecten overstijgen ook het individuele. We kunnen spreken van een impact op jeugdwerkorganisaties en op de hele samenleving. Het eerste uit zich bijvoorbeeld in 'lerende organisaties' die zich dankzij een internationale wind op verschillende vlakken versterken en inhoudelijk verrijken.

Het tweede is moeilijker meetbaar of tastbaar, maar kan bijvoorbeeld wel gevat worden door het engagement dat het individu of de organisatie opneemt in de samenleving. Zo dragen sociale vaardigheden, opnemen van verantwoordelijkheden, kennis over de maatschappij en omgaan met verschillen allemaal bij tot burgerschapscompetenties. Maar 'het burgerschap' wordt pas echt actief door het opnemen van engagementen en het participeren aan de samenleving.

**Mijn dorp is de hele wereld
De hele wereld behoort me toe
Hier ontmoet en meng ik me
Met mensen van de hele wereld
Die in de hele wereld thuis zijn**

**(vertaald uit het gedicht
'a minha aldeia' van António Gedeão)**

Resultaten van **RAY-onderzoek**⁶ bevestigen de effecten op organisaties, in de eerste plaats op de organisaties die nauw betrokken zijn bij een internationaal project (bijvoorbeeld als organisatie die een uitwisseling opzet of als zend- of gastorganisatie van een vrijwilliger). We merken dit op verschillende vlakken. Betrokkenheid in een internationaal project kan organisaties een internationale oriëntatie geven: ze **internationaliseren**. Sommige in beperkte mate door bijvoorbeeld het jaarlijks opzetten van een internationaal getinte activiteit, andere laten internationalisering als methodiek doordringen tot in de strategie, het beleid of de visie van de organisatie. Eens organisaties geproefd hebben van een internationaal project, hebben ze meer oog voor andere internationale activiteiten en zetten ze vaker de stap om hieraan deel te nemen (door bijvoorbeeld trainingen, conferenties of uitwisselingen). Verder breiden ze hun buitenlandse contacten uit, bouwen ze een internationaal netwerk uit of gaan ze partnerschappen aan. Daarnaast hebben ze meer interesse in en zijn ze nauwer betrokken bij Europese thema's die jongeren aanbelangen. Specifiek hebben jeugdwerkorganisaties een groeiende aandacht voor de internationale dimensie van jeugdwerk en promoten ze dit mee via hun communicatie en activiteiten.

Uit de resultaten kunnen we ook afleiden dat jongerenparticipatie en actief burgerschap verder doordringen in de praktijk van de organisaties. Deelnemers aan internationale projecten zetten zich verder in als vrijwilliger (of als medewerker) en promoten deze twee zaken. Verder neemt ook de **appreciatie voor culturele diversiteit** binnen de organisaties toe, en is er vanuit een solidaire houding vaak een versterkt engagement naar inclusie van maatschappelijk kwetsbare jongeren in en rond de organisatie (als medewerkers of vrijwilligers, maar ook als doelgroep). Ontwikkelingen op het vlak van jeugdbeleid, zowel nationaal als internationaal, zijn beter te begrijpen en de interesse voor Europese thema's en beleidsvoering neemt toe. Naast een thematische en inhoudelijke verrijking, halen we uit de onderzoeksresultaten ook praktische en organisatorische effecten die de organisaties versterken, voornamelijk dan op het vlak van projectmanagement, netwerken en fondsen werven.

De lokale gemeenschap of samenleving kan in brede zin ook als een lerende organisatie beschouwd worden, als resultaat van internationale projecten waarin ze direct of indirect betrokken was. Dit via de band met lokale organisaties of deelnemende jongeren. **Meer dan 80% van de projectbegeleiders geeft aan dat de lokale gemeenschap actief betrokken is in hun (internationaal) project en dit als een verrijking ervaart**. De gerapporteerde effecten zijn misschien wel zwakker en vager van aard dan bij de organisaties, maar toch zijn er duidelijke indicaties dat de lokale gemeenschap rond een project zich meer bewust wordt van de bezorgdheden en bekommernissen van jongeren en zich een scherper beeld kan vormen van begrippen als intercultureel leren, participatie en internationaal jeugdwerk.

⁶ RAY: Research Based Analysis of Youth in Action, een Europees netwerk van nationale agentschappen en hun onderzoekspartners.

JEUGDWERK IN HET EUROPESE POLITIEKE LANDSCHAP

Jeugdwerk in Europees jeugdbeleid tot 2009

In het **Witboek Jeugd**⁷ 'Een nieuwe stimulans voor jongeren in Europa' (Europese Commissie, 2001) is er sprake van jeugdwerk als een specifieke methodiek die meer erkenning moet krijgen. Er wordt voor het eerst in een Europees beleidsdocument de relatie gelegd met buitenschools leren en het verwerven van vaardigheden.

“De rol van buitenschoolse leeractiviteiten moet worden benadrukt, evenals de noodzaak van een beter begrip en meer erkenning van bekwaamheden die niet via het formele onderwijs maar via jeugdwerk zijn verworven. Bovendien moet de wederzijdse erkenning en de complementariteit van onderwijs en beroepsopleiding als onderdeel van het onderwijsstelsel worden verbeterd.

[...]

Aangezien jeugdwerk jongeren kan helpen met het verwerven van de noodzakelijke maatschappelijke, politieke en culturele vaardigheden, moet al het mogelijke worden gedaan om het jeugdwerk op te nemen in niet-reguliere leeractiviteiten. Eén van de doelstellingen van het programma Jeugd is om niet-reguliere leeractiviteiten voor jongeren te helpen ontwikkelen.”⁷

In 2008 keurt het Comité van Ministers van de Raad van Europa een belangrijke resolutie goed die de agenda en de prioriteiten van het jeugdbeleid uitzet voor de komende jaren. Deze prioriteiten vereisen een specifieke aanpak, methodes en instrumenten, waarbij ook naar jeugdwerk verwezen wordt in het kader van opleiding en training:

“Resolves that the above priorities should be implemented through the following approaches, methods and instruments: [...] As regards youth work, education and training:

- **Multilateral youth co-operation as an appropriate way of promoting international understanding in the spirit of the core values of the Council of Europe;**
- **Intercultural learning as a non-formal educational method particularly relevant for promoting intercultural dialogue and combating racism and intolerance;**
- **The European Youth Centres and European Youth Foundation as unique instruments for developing European youth co-operation;**
- **Working with multipliers and supporting the development of quality youth work and its recognition.”⁸**

Begin 2009 publiceert de Europese Commissie in een mededeling haar **EU-Jeugdstrategie** voor de periode 2009 – 2018. Deze wordt verankerd in een resolutie, aangenomen op de Raad van Ministers Jeugd op 27 november 2009. De strategie schuift twee belangrijke doelstellingen naar voor: **meer en gelijke kansen creëren voor alle jongeren in zowel het onderwijs als op de arbeidsmarkt, en actief burgerschap, sociale inclusie en solidariteit bij alle jongeren promoten**. Men wil daarbij op een gecoördineerde manier initiatieven ontwikkelen op acht actieterreinen: Onderwijs en vorming, Werkgelegenheid en ondernemerschap, Gezondheid en welbevinden, Participatie, Vrijwilligerswerk, Sociale inclusie, Jongeren en de wereld, en Creativiteit en cultuur.

⁷ COM(2001) 681 definitief, Witboek van de Europese Commissie – Een nieuw elan voor Europa's jeugd, p.35 & 37

⁸ CM/Res(2008)23 on the youth policy of the Council of Europe, p.2

Er is in deze strategie duidelijk aandacht voor jeugdwerk en jeugdorganisaties als belangrijke dragers van een aantal doelstellingen uit dit kader, en als actoren die zeer concreet bijdragen tot de realisatie ervan. Dat mag dan in Vlaamse oren heel vertrouwd en normaal klinken, in de context van de Europese Unie was dat (op dat moment) zeker het geval niet. Er wordt ook een schuchtere poging gedaan tot een beschrijving van de term ‘jeugdwerk’, maar belangrijker is **de erkenning voor de nuttige bijdrage die jeugdwerk kan leveren** aan de acht actieterreinen.

“Jeugdwerk is buitenschoolse vorming door professionele of vrijwillige ‘jongerenwerkers’ (in bijvoorbeeld jongerenorganisaties, stadhuizen, jeugdcentra of kerken) die aan de ontwikkeling van jongeren bijdraagt. Samen met gezinnen en andere professionals kunnen jongerenwerkers problemen als werkloosheid, schooluitval en sociale uitsluiting helpen aanpakken en jongeren helpen hun vrije tijd in te vullen.

Dankzij jeugdwerk kunnen jongeren ook vaardigheden ontwikkelen en gemakkelijker de stap naar de volwassenheid zetten. Hoewel jeugdwerk geen formeel onderwijs is, moet het verder worden geprofessionaliseerd. Jeugdwerk levert een bijdrage aan alle bovenvermelde werkerterreinen en doelstellingen.”⁹

De eerste EU-Jeugdstrategie betekende reeds een belangrijke verschuiving in de Europese kijk op jeugdwerk. Dit wordt nog sterker in de EU-Jeugdstrategie voor 2019-2027¹⁰, die de Europese Commissie op 22 mei 2018 bekendmaakte. ‘**Supporting youth empowerment through quality, innovation and recognition of youth work**’ is een van drie hoofdlijnen van de strategie, die verder moet uitgewerkt worden in toekomstige driejarige werkplannen.

Belgisch EU-Voorzitterschap van 2010

Het **Belgische EU-voorzitterschap** (2010) heeft er heel wat aan bijgedragen om tot de huidige stand van zaken te komen. Het debat werd een niveau hoger getild, door een **resolutie** specifiek **over jeugdwerk** op de tafel van de Raad Jeugd te leggen. Deze resolutie probeerde meer specifiek een lijn te bepalen voor jeugdwerk in de Europese agenda tot 2018. De erkenning en de verdere ontwikkeling van jeugdwerk vormen de twee inhoudelijke pijlers van de resolutie. Er is bijzondere aandacht besteed aan de toegang tot jeugdwerk voor de armste kinderen en jongeren en er is een koppeling gemaakt naar de rol die jeugdwerk kan spelen in de acht actieterreinen van EU-jeugdstrategie 2009-2018. De resolutie roept ook het maatschappelijk middenveld en de organisaties op om actie te ondernemen:

“...encourage civil society active in the field of youth to

- Increase the accessibility of youth work for all children and young people, especially for those with fewer opportunities.
- Promote diverse forms of training of youth workers and youth leaders active in civil society in the field of youth in order to guarantee the quality of youth work.
- Evaluate existing youth work approaches, practices and methods and to continuously invest in their innovative development through new initiatives and activities based on the real life experiences of children, young people and youth workers and youth leaders.
- Exchange information and good practices, cooperate and network at local, regional, national and European level.”¹¹

Tijdens dit Belgische EU-voorzitterschap vond ook de **1ste Europese Jeugdwerkconventie** plaats, waar over mogelijke krijtlijnen voor de verdere ontwikkeling van jeugdwerk in Europa gediscussieerd werd. Precies negen jaar nadat de Europese Unie het Witboek Jeugd lanceerde onder het vorige voorzitterschap van België (2001), keerde de Europese jeugdwerk- en jeugdbeleidsscene terug naar Gent. Voor het eerst werd de aandacht exclusief op jeugdwerk gevestigd.

De Conventie deed een poging om het verleden, het heden en de toekomst van de organisatie en de praktijk van jeugdwerk met elkaar te verbinden. Meer dan vierhonderd deelnemers uit vijftig landen namen deel aan een intensief en krachtig debat via plenaire zittingen, workshops over ‘jeugdwerk in actie’, bezoeken aan plaatselijke jeugdprojecten en themaseminaries gespreid over drie dagen. De Conventie werd voorafgegaan door een conferentie die de geschiedenis van jeugdwerk in Europa bestudeerde.

De Conventie resulteerde in een Verklaring, gericht aan de ministers die verantwoordelijk zijn voor Jeugd in de vijftig landen die behoren tot de Europese Unie en/of de Europese Raad, andere Europese instellingen en politieke structuren die te maken hebben met jonge mensen op nationaal, regionaal en plaatselijk niveau en uiteraard het gebied van jeugdwerk en jongeren zelf.

In deze Verklaring komt uiteraard ook **internationaal jeugdwerk** aan bod. De nadruk ligt hier zowel op internationalisering als op de methodiek om de kwaliteit van jeugdwerk te bevorderen, het ontwikkelen van mechanismen om obstakels van internationale mobiliteit weg te werken en netwerking of uitwisseling tussen jeugdwerkers en experts te stimuleren.

⁹ COM(2009) 200 definitief, Een EU-strategie voor jongeren – Investeren en empowerment, p. 12

¹⁰ COM (2018) 296 final, Engaging, Connecting and Empowering young people: a new EU Youth Strategy

¹¹ Resolution of the Council and of the representatives of the governments of the member states, meeting within the Council, on youth work (2010)

“De uitwisseling tussen jeugdwerkers en jongeren uit verschillende culturen, met verschillende achtergronden en ervaringen in jeugdwerk is belangrijk voor de kwaliteit, voor het leerproces en de ondersteuning, voor de overdracht van kennis en voor het uitbreiden van de mogelijkheden van ontwikkeling en implementatie van jeugdwerk op internationaal niveau. Hoewel de uitwisselingsmogelijkheden de voorbije jaren uitgebreid zijn, zijn er toch nog obstakels, zoals financiën, taal en persoonlijke en professionele status. Daarom was er vraag naar mobiliteit als een recht voor iedereen. Er moeten dus mechanismen worden ontwikkeld om de verschillende obstakels weg te werken.

Om netwerken en uitwisselingen te verbeteren, zouden alle vakmensen overal in Europa in alle sectoren van jeugdwerk de middelen en mogelijkheden moeten krijgen voor overleg, contact en samenwerking. Voor vakmensen die in specifieke gebieden van jeugdwerk actief zijn, moeten er specifiekere organisatievormen bestaan. Er was ook vraag naar meer gelegenheden voor internationale mobiliteit voor jeugdwerkers. Het programma van Youth in Action komt tegemoet aan deze problemen, maar we moeten een stap verder gaan. Daarom moet er meer overleg worden gepleegd over **de waarde van persoonlijk contact via internationale mobiliteit.**¹²

Over leren en kwaliteit

In de jaren na de Conventie volgden een aantal belangrijke politieke documenten die hierop verder werkten en het jeugdwerkdebat in Europa verder voedden. Zo keurde de Raad Jeugd van de Europese Unie in 2012 een Aanbeveling over de **validatie van niet-formeel en informeel leren** goed. Deze aanbeveling was sterk gestuurd vanuit Onderwijs (en minder vanuit Jeugdzaken) en legde veel nadruk op linken met de arbeidsmarkt en *employability* van jongeren.

De keuze voor die invalshoek zorgde dan ook voor de nodige teleurstelling en kritische reflecties in de jeugdsector. Ook de Vlaamse Jeugdraad bracht toen een advies uit, dat er voor pleitte om veel sterker te focussen op “het leren met als doel: de meerwaarde voor de samenleving, zoals actief burgerschap, persoonlijkheidsvorming an sich en democratie”, en om niet-formeel en informeel leren te benaderen vanuit een brede invalshoek, met de focus niet alleen op economische groei.

In 2013 kwamen er onder Iers EU-Voorzitterschap Raadsconclusies over de **kwaliteit van jeugdwerk** op tafel. Daaruit vloeide een internationale expertgroep voort die zich boog over vraagstukken zoals een (Europese) standaard voor kwalitatief jeugdwerk en de kwaliteit van vorming voor jeugdwerkers. In een lijvig rapport beschrijft deze expertgroep zijn zoektocht naar een bruikbare beschrijving en afbakening van kwaliteit (in jeugdwerk) en een aanzet voor het ontwikkelen van ‘Quality Tools and Systems’. Het vertrekpunt was ook hier jeugdwerk in al zijn diversiteit.

“Considering the different forms of youth work in combination with the many different settings where it takes place, one single quality system that is applicable to all kinds of youth work activities neither exists nor can be constructed. What can be done, and what would be useful for the youth work sector, is to illustrate the different tools that, put together in different combinations, would help to gather the knowledge needed to support the enhancement of youth work quality. Which set of tools to be used could then be decided from case to case in relation to the desired outcomes and on the basis of which form and setting of youth work it is meant to support. If youth work is to be outcome-focused the quality system must have its rationale and starting point in desired outcomes, described by relevant indicators.”¹³

¹² Verklaring van de 1ste Europese Jeugdwerkconventie (2010), p.5 “Mobiliteit en netwerken”

¹³ “Quality Youth Work – a common framework for the further development of youth work”, report from the Expert Group on Youth Work Quality Systems in the EU Member States, European Commission publication 2015

Jeugdwerk in Erasmus+

In 2013 werd ook het nieuwe wettelijk kader voor het Erasmus+ -programma gefinaliseerd en goedgekeurd. Jeugdwerk kreeg een belangrijke plaats in de specifieke doelstellingen voor het jeugdwerk van het programma, met internationale uitwisseling als methodiek om de kwaliteit van jeugdwerk te verbeteren.¹⁴

“In overeenstemming met de algemene doelstelling van het programma als vermeld in artikel 4, en met name de doelstellingen van het nieuwe kader voor Europese samenwerking in jeugdzaken (2010-2018), worden in het kader van het programma de volgende specifieke doelstellingen nagestreefd:

- 1 Verhoging van het niveau van de kerncompetenties en vaardigheden van jongeren, waaronder kansarme jongeren, bevordering van de participatie in de democratie in Europa en de arbeidsmarkt, van actief burgerschap, van interculturele dialoog, van sociale inclusie en solidariteit, met name door de mogelijkheden voor leermobiliteit voor jongeren, voor mensen die actief zijn in jeugdwerk en voor jeugdorganisaties en jeugdleiders te verruimen en door sterkere koppelingen tussen jeugdzaken en de arbeidsmarkt te leggen.
- 2 Bevordering van kwaliteitsverbetering in het jeugdwerk, met name door nauwere samenwerking tussen organisaties op het gebied van jeugd en/of andere belanghebbenden.

Op 30 mei 2018 maakte de Europese Commissie haar voorstellen bekend voor een nieuw Erasmus-programma van 2021 tot 2027¹⁵. Het voorstel behoudt de *capacity building* van jeugdwerk als een van de na te streven doelstellingen. Budgettair stelt de Commissie zelfs een verdubbeling van het budget voor in deze zevenjarige periode.

Het Europees Jeugdforum over jeugdwerk

Op de Algemene Vergadering van eind november 2014 legde het Europese Jeugdforum aan zijn leden een nieuwe *policy paper* voor, die duidelijk maakte wat het jeugdforum precies verstaat onder jeugdwerk, welke rol het speelt in het (Europese) jeugdwerkdebat en welke acties het daartoe wil en kan ondernemen. Verder roept deze *policy paper* ook op tot politieke actie door alle stakeholders die betrokken zijn in of rond het Europese Jeugdforum om jeugdwerk te promoten en te voeden. In het document is er veel aandacht voor *empowerment* van jongeren in transitie tussen hun kinderjaren en volwassenheid, met focus op actief burgerschap.¹⁶

“Quality youth work bridges a gap between childhood and adulthood by engaging young people in activities that contribute to their development, whilst still providing space for learning in an appealing way. Youth work can provide a space where a healthy and qualitative transition is ensured.

Youth has always found itself in the role of not being adults, nor being children. Youth work puts young people at the centre of the activities, which unquestionably leads to personal development. It also puts young people in charge of development of an activity where they are responsible for the planning, execution and follow-up of the activities, thus building self-esteem, confidence and empowering young people. Youth work encourages young people to take on responsibilities, often seen as being part of adult life, while at the same time it often uses engaging and recreation-based ways of interaction and learning; effectively building a bridge between adult life and childhood. While partaking in youth work, young people increase their ability to engage and be heard in society.

Through experiential learning processes, young people also get a chance to reflect on and discuss the global issues affecting today's world. This stimulates young people to think about themselves not only as individuals, but also as part of communities, and the wider society. Critical thinking, common responsibility and solidarity are values nurtured through the learning activities youth work provides.”

¹⁴ VERORDENING (EU) Nr. 1288/2013 VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD van 11 december 2013 tot vaststelling van “Erasmus+”: het programma van de Unie voor onderwijs, opleiding, jeugd en sport”

¹⁵ Establishing Erasmus: education, training, youth and sport – Proposal for a Regulation COM(2018)367

¹⁶ Policy Paper – Youth Work in the European Youth Forum and Youth Organisations, European Youth Forum, 2014

De 2de Europese Jeugdwerkconventie

In 2015 kwamen alle discussies rond jeugdwerk van de voorbije jaren terug aan bod tijdens de 2de Europese Jeugdwerkconventie in Brussel. Deze keer naar aanleiding van het Belgische Voorzitterschap van het Comité van Ministers van de Raad van Europa. Na de eerste Conventie van 2010 bewoog er heel wat in het internationale jeugdwerklandschap. De resolutie rond jeugdwerk (2010) en de uitgebreide en belangrijke studie van de Europese Commissie over ‘the value of youth work in the European Union’ (2014) waren mijlpalen. Deze twee documenten lagen dan ook aan de basis van de 2de Europese Jeugdwerkconventie, samen met een paper van professor Howard Williamson.

In zijn paper schetste professor Williamson zeven grote, uitdagende thema’s voor het jeugdwerk, vertrekkende van de vraag wat ons als jeugdwerkers binnen Europa verbindt. Deze thema’s dienden als leidraad voor de discussiewerkshops tijdens de Conventie:¹⁷

- 1 What is the meaning, the ‘raison d’être’, of youth work? What are the underlying concepts and theories that inform our understanding of youth work? Is there a vision for youth work in the future?
- 2 What are the aims – and anticipated outcomes, effects and impact - of youth work at national, European and other transnational levels? Are they the same? If they are different, why, and do they complement each other?
- 3 What are the various patterns and practices constituting youth work that remain consistent with those objectives; in other words, what is the range of activity that may count as youth work, and where are the borders and the boundaries?
- 4 Where are the connections between youth work and wider work with young people (formal education, training and employment; enterprise and entrepreneurship; health; housing; justice; and more); how can and should such connections be made, while maintaining boundaries, through principles and ‘distinction’?
- 5 How can youth work secure recognition (beyond the youth field) for both its distinctive and collaborative practice and contribution to the lives of young people and the communities in which they live? How best can self-recognition, political recognition and wider social recognition be linked?

6 What kinds of education and training should be established for the development of professional youth work practice and ensuring quality and standards? Are there minimum requirements that need to be advocated to ensure sufficient professionalism (without the need for professionalization)?

7 How can political and public authorities be persuaded, beyond the rhetoric and exhortations from within the youth field itself, of the value of youth work in order to support its consistent development and delivery?

Uit de verzamelde input van 24 workshops en 20 projectbezoeken distilleerde een schrijversteam de **Verklaring van de 2de Europese Jeugdwerkconventie**. Het werd een krachtig en coherent document, evenwichtig en ambitieus, én waarin de deelnemers van de Conventie zich terug konden vinden. De Verklaring brengt ons een flinke stap verder in het Europese debat over jeugdwerk en voedt daarnaast ook de nationale en lokale discussies. Ze richt zich naar jongeren, jeugdwerkers, onderzoekers en beleidsmakers.

De Verklaring wil in de eerste plaats een krachtige boodschap uitsturen die de bijdrage van jeugdwerk aan het leven van kinderen en jongeren in de verf zet. De tekst wil daarnaast ook de sector zelf uitdagen om te blijven groeien en vernieuwen. We geven hier een aantal belangrijke en interessante inzichten mee uit de tekst:¹⁸

“Youth work is a distinctive practice.” Jeugdwerk is een volwaardige praktijk met eigen doelstellingen en unieke uitdagingen. De essentie van jeugdwerk is tweeledig. Jeugdwerk creëert ruimte voor jongeren en reikt bruggen aan in hun leven.

“Youth work does not stand in isolation.” Jeugdwerk is geen eiland en staat niet geïsoleerd in de samenleving. Een samenwerking uitbouwen met andere beleidsdomeinen en sectoren is een *must*.

De Verklaring gaat verder met **acht aanbevelingen** over o.a. kwaliteit van jeugdwerk, financiering en cross-sectorale samenwerking. Samen vormen ze een Europese Agenda voor Jeugdwerk. In deze agenda wordt ook expliciet meer aandacht en waardering gevraagd voor jeugdwerk op lokaal niveau.

“We are not a marginal option.” De Verklaring besluit met deze krachtige boodschap. Als Europa daadwerkelijk uitsluiting en ongelijkheid wil bestrijden is jeugdwerk geen luxe-optie maar broodnodig. Jeugdwerk kan en moet een sleutelrol spelen in een sociaal Europa. Niet investeren in jeugdwerk heeft drie consequenties: het is afstand nemen van verantwoordelijkheid naar de volgende generatie, het is een gemiste kans om de Europese samenleving te versterken en het verzwakt de aanpak van een aantal grote, actuele, sociale uitdagingen zoals jeugdwerkloosheid en extremisme.

¹⁷ Finding common ground: Mapping and scanning the horizons for European youth work in the 21st century - Towards the 2nd European Youth Work Convention; Howard Williamson, februari 2015

¹⁸ Verklaring van de 2de Europese Jeugdwerkconventie, Brussel, 2015

Een nieuwe EU-Jeugdstrategie en een Aanbeveling over jeugdwerk van de Raad van Europa

De 2de Europese Jeugdwerkconventie had zo mogelijk nog een grotere weerklank dan de eerste. In de Europese Unie betekende de eerste EU-Jeugdstrategie (2009-2018) reeds een belangrijke verschuiving in de Europese kijk op jeugdwerk. Dit wordt nog sterker in de nieuwe EU-Jeugdstrategie voor 2019-2027¹⁹ die de Europese Commissie op 22 mei 2018 bekendmaakte. 'Supporting youth empowerment through quality, innovation and recognition of youth work' is een van de drie hoofdlijnen van de strategie, die verder moet uitgewerkt worden in toekomstige driejarige werkplannen.

De belangrijkste opvolging van de 2de Europese Jeugdwerkconventie werd echter gerealiseerd door de Raad van Europa, waar op 31 mei 2017 een Aanbeveling over jeugdwerk gericht aan de 47 lidstaten van de Raad²⁰ werd goedgekeurd. De Aanbeveling bouwt verder op de Verklaring van de Jeugdwerkconventie en erkent dat jeugdwerk in een belangrijke mate bijdraagt aan actief burgerschap door jongeren kansen te bieden om kennis, vaardigheden en attitudes te verwerven, die hen helpen om sociaal engagement en actie te ondernemen:

"It is acknowledged that youth work, often in partnership and co-operation with other sectors, produces a wide range of positive outcomes for individuals, their communities and for society in general.

For example:

- It leads to critical reflection, innovation and changes at local, regional, national and European levels.
- It contributes to young people's well-being, enhancing a sense of belonging and strengthening their capacity to make beneficial choices.
- It supports positive and purposeful transitions in personal, civic, economic and cultural life, enabling the development of competences that facilitate life-long learning, active citizenship and labour market participation.
- It promotes the development of various skills such as creativity, critical thinking, conflict management, digital and information literacy and leadership.
- It enhances diversity and contributes to equality, sustainable development, intercultural understanding, social cohesion, civic participation, democratic citizenship and the upholding of the values of human rights.
- It strengthens young people's resilience and thereby their capacity to resist negative influences and behaviour.

De tekst noemt ook verschillende aan te bevelen acties voor onder meer de overheden van de lidstaten, om het jeugdwerk verder te ondersteunen. Er wordt gevraagd om:

- Het ontwikkelen en verder uitbouwen van de kwaliteit van jeugdwerk proactief te ondersteunen via lokaal, regionaal of nationaal jeugdbeleid. Rekening houdend met de diversiteit van het jeugdwerk in de verschillende lidstaten, moet er specifieke aandacht zijn voor strategieën, kaders, wetgeving, duurzame structuren en middelen, en effectieve samenwerking met andere sectoren.
- Gelijkwaardige toegang tot het jeugdwerk voor alle jongeren te promoten. Jeugdwerkers en jongeren moeten actief betrokken worden bij het uittekenen van de realisatie hiervan.
- Een samenhangend en flexibel kader uit te werken voor de opleiding van betaalde en vrijwillige jeugdwerkers, dat rekening houdt met wat er al bestaat, nieuwe trends en domeinen en de diversiteit van het jeugdwerk. Ook hierbij moeten stakeholders, waaronder jeugdwerkers en jongeren zelf, betrokken worden.
- De ontwikkeling te ondersteunen van gepaste vormen van evaluatie van de impact en resultaten van jeugdwerk.

Om dat te kunnen realiseren en opvolgen wordt met de Aanbeveling ook een *high-level task force* in het leven geroepen, met vertegenwoordigers van de overheden, niet-gouvernementele jeugdorganisaties en de onderzoekswereld.

¹⁹COM (2018) 296 final, Engaging, Connecting and Empowering young people: a new EU Youth Strategy

²⁰ Recommendation CM/Rec (2017) 4 of the Committee of Ministers to member States on youth work (Adopted by the Committee of Ministers on May 31, 2017)

Wordt vervolgd...

De hierboven beschreven ontwikkelingen zijn uiteraard geen eindpunt. Integendeel: zowel de uitwerking van de EU-Jeugdstrategie als het traject van de *high level task force on youth work* bieden een reeks kansen om stappen vooruit te zetten in de richting van een sterker, beter erkend en ondersteund jeugdwerk in heel Europa, zowel binnen de Europese Unie als daarbuiten.

De aanloop naar een 3de Europese Jeugdwerkconventie in 2020, tijdens het Duitse Voorzitterschap van zowel de Europese Unie als de Raad van Europa, kan leiden naar een heuse Europese Jeugdwerkagenda, waar beide Europese instellingen samen aan werken, complementair of in synergie.

Maar ook op het terrein wordt permanent verder gesleuteld aan de **versterking van jeugdwerk in Europa**:

- De combinatie van een Europees Erasmusprogramma en een EU-Jeugdstrategie die gezamenlijke en op elkaar afgestemde doelstellingen nastreven, zal een reeks kansen bieden om met een diversiteit aan internationale samenwerkingsprojecten en partnerschappen, bij te dragen aan de uitwerking van de Europese Jeugdwerkagenda.
- In de Verklaring van de 2de Jeugdwerkconventie wordt voorgesteld om een 'Europees Charter over Lokaal Jeugdwerk' op te stellen: een instrument bedoeld om de lokale actoren te versterken in hun streven naar kwalitatief jeugdwerk op lokaal niveau. Het initiatief om dat te realiseren werd opgenomen onder het project 'Europe goes local'²¹: een netwerkproject van Erasmus+ -nationale agentschappen uit 22 landen en hun Europese partners: Europees Jeugdforum, Intercity Youth en Platform for Open Youth Work in Europe. Daarmee zitten zowel jeugdorganisaties, gemeentelijke jeugddiensten en jeugdwerkers rond de tafel. De ontwerp tekst van het Charter omvat een aantal algemene uitgangspunten van jeugdwerk, de kwaliteit van de dagdagelijkse praktijk en het streven naar verbetering ervan, het beleid dat daarvoor nodig is en de rol van de jeugdwerker. Na een consultatieronde in de herfst van 2018, zal het Charter in het voorjaar van 2019 op een Europese slotconferentie worden voorgesteld.
- De vorming en opleiding van jeugdwerkers blijft een van de speerpunten in de Europese aanpak. Onder het Jeugd Partnerschap Europese Unie - Raad van Europa, werd vergelijkend studie- en inventarisatiewerk verricht over hoe die vorming en opleiding in verschillende landen wordt aangepakt.²² Het SALTO Resource Centre Training (onder Erasmus+) ontwikkelde recent een uitgebreid en diepgaand competentiemodel²³ voor de opleiding van jeugdwerkers en hun opleiders in het jeugdwerk. De Raad van Europa beschikt al heel lang over het Europese portfolio²⁴: een instrument voor jeugdwerkers om hun eigen competenties te beschrijven en te verbeteren.

²¹ www.europegoeslocal.eu

²² DIVERSITY OF PRACTICE ARCHITECTURES ON EDUCATION AND CAREER PATHS FOR YOUTH WORKERS IN EUROPE

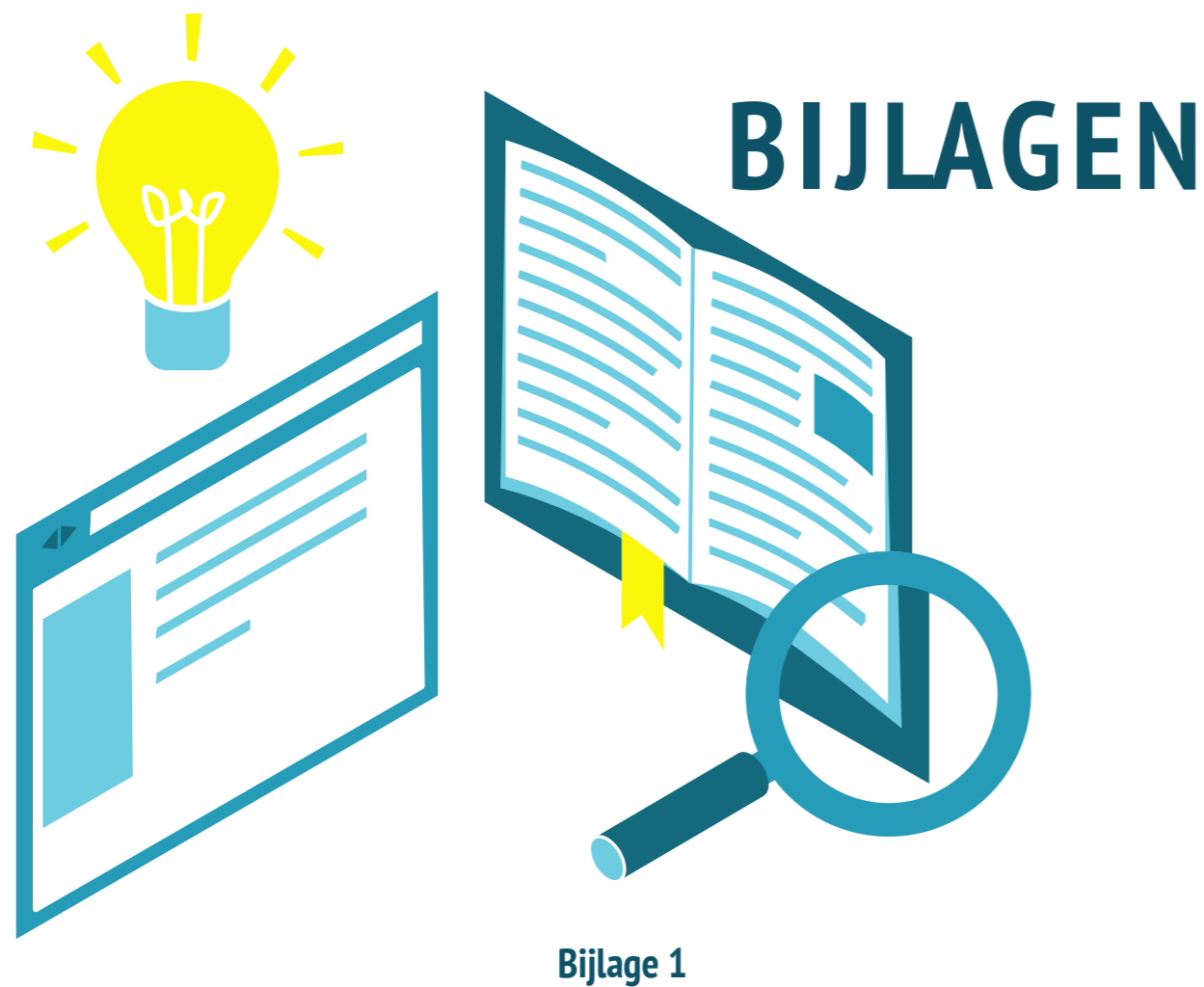
An analytical Report by Tomi Kiilakoski, PhD, Adjunct Professor, European Knowledge Centre on Youth Policy, Youth Partnership EU- CoE, April 2018.

²³ www.salto-youth.net/rc/training-and-cooperation/trainercompetencedevelopment/trainercompetences/

²⁴ www.coe.int/en/web/youth-portfolio/home

Bijlage 1

Toelichting over Europese instellingen en organisaties vermeld in de tekst.

De Europese Unie en de Europese Commissie

Sinds 2013 telt de Europese Unie 28 lidstaten (maar vanaf 2019: 27), die via een verdrag een aantal bevoegdheden hebben overgedragen aan een supranationaal beleidsniveau, met name de Europese Unie. De EU kan dus **bindende beslissingen** nemen en sancties opleggen aan de lidstaten, maar ook t.a.v. burgers en bedrijven. De **Europese Commissie** is de motor van de Unie die beleidsvoorstellen doet en ze, na goedkeuring, ook uitvoert. De 'Unit Youth' van het Directoraat-generaal Onderwijs, Jeugd, Sport en Cultuur is verantwoordelijk voor de ontwikkeling en de uitvoering van de Jeugdstrategie van de Europese Unie.

De Unit Youth beheert twee Europese programma's voor uitwisseling en samenwerking tussen jongeren en jeugdorganisaties van de Europese Unie: Erasmus + / Youth in Action en het European Solidarity Corps. Deze programma's worden op nationaal niveau uitgevoerd door een nationaal agentschap. JINT vzw is het nationaal agentschap van de Vlaamse Gemeenschap. De lidstaten van de Europese Unie nemen standpunten in over jeugdbeleid en beslissen over de voorstellen van de Europese Commissie in de **Raadswerkgroep Jeugd van de Raad van Ministers van de Europese Unie**. Het Departement Cultuur, Jeugd en Sport van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap is vertegenwoordigd in deze Raadswerkgroep.

Naast de Raad is het **Europees Parlement** de tweede Europese instelling die de voorstellen van de Europese Commissie moet goedkeuren, alvorens ze in de praktijk kunnen worden uitgevoerd.

www.ec.europa.eu/youth

Het Europees Jeugdforum

Het Europees Jeugdforum is de Europese koepelorganisatie die onafhankelijk werd opgericht in 1996. In 2018 heeft het 104 leden: 41 nationale jeugdraden uit Europese landen en 63 Europese niet-gouvernementele jeugdorganisaties (federaties van jeugdorganisaties). Samen met deze leden worden de belangen van jongeren en jeugdorganisaties in Europa vertegenwoordigd. Het Europees Jeugdforum heeft als algemeen doel de actieve participatie en de levensvoorwaarden waarin jongeren vandaag leven als Europese burgers te bevorderen. Door samen te werken met internationale instituties zoals de Europese Unie, de Raad van Europa en de Verenigde Naties wil het de informatie en de meningen tussen jongeren en beleidsmakers beter laten doorstromen. De Vlaamse Jeugdraad vertegenwoordigt de Vlaamse jeugdorganisaties in het Europees Jeugdforum.

www.youthforum.org

De Raad van Europa

De Raad van Europa werd opgericht in 1949 met als doel de naleving van het Europees Verdrag inzake de Rechten van de Mens (EVRM) te garanderen en het welzijn van de Europese burgers te bevorderen. Op dit moment zijn er 47 lidstaten in Europa die hier intergouvernementeel samenwerken. Dat betekent dat de beslissingen van de Raad van Europa geen juridisch bindend karakter hebben (behalve het EVRM, via het Europees Hof voor de Rechten van de Mens) voor de lidstaten en dat er ook geen sancties voorzien zijn bij het niet toepassen of uitvoeren ervan. De belangrijkste rol van de Raad van Europa ligt er dan ook in om, via een politieke dialoog, de beleidsagenda in de Europese landen te beïnvloeden door het aanreiken van standaarden of inspirerende praktijken.

Het Departement Jeugd ontwikkelt het jeugdbeleid voor de Raad van Europa. Het maakt deel uit van het Directoraat voor Democratische Participatie. Het Departement heeft verschillende organen waaronder het **European Steering Committee for Youth (CDEJ)**. Dit brengt de ministers van Jeugd of hun ambtenaren bij elkaar. De **Advisory Council on Youth** is een inspraakorgaan waar vertegenwoordigers van internationale jeugdorganisaties hun stem hebben. In de zogenaamde '**Joint Council**' en het 'Programming Committee' werken vertegenwoordigers van het jeugdwerk en van de lidstaten samen in co-management. De Raad van Europa beheert twee Europese jeugdcentra in Straatsburg en in Boedapest. Het beschikt over het Europees Jeugdfonds dat internationale jeugdorganisaties en hun projecten financiert. Het Departement Cultuur, Jeugd, Media van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap vertegenwoordigt de Vlaamse Gemeenschap in het CDEJ.

www.coe.int/en/web/youth/home

Bijlage 2

URL's van de documenten vermeld in de voetnoten. In volgorde van verschijnen in de tekst.

Bij Deel 1: De Jeugdwerk habitat

- [Resolutie van de Raad van 27 november 2009 over een nieuw kader voor Europese samenwerking in jeugdzaken \(2010-2018\)](#)
- [Studie: Working with young people: the value of youth work in the European Union” \(2014\)](#)
- [The history of youth work in Europa – Relevance for today’s youth work policy. Vol 1-6, 2009 – 2016.](#)
- [Verklaring van de 2de Europese Jeugdwerkconventie, 2015.](#)
- [RAY: Research Based Analysis of Youth in Action](#)

Bij Deel 2: Jeugdwerk in het Europese politieke landschap.

- [Witboek van de Europese Commissie – Een nieuw elan voor Europa’s jeugd \(2001\)](#)
- [Resolution on the youth policy of the Council of Europe \(2008\)](#)
- [Een EU-strategie voor jongeren – Investerings en empowerment \(2009\)](#)
- [Engaging, Connecting and Empowering young people: a new EU Youth Strategy \(2018\)](#)
- [Resolution of the Council and of the representatives of the governments of the member states, meeting within the Council, on youth work \(2010\)](#)
- [Verklaring van de 1ste Europese Jeugdwerkconventie \(2010\)](#)

- [Quality Youth Work – a common framework for the further development of youth work. Report from the Expert Group on Youth Work Quality Systems in the EU Member States \(2015\)](#)
- [Verordening \(EU\) Nr. 1288/2013 van 11 december 2013 tot vaststelling van “Erasmus+”: het programma van de Unie voor onderwijs, opleiding, jeugd en sport” \(2013 – 2020\)](#)
- [Establishing Erasmus: education, training, youth and sport – Proposal for a Regulation COM\(2018\)367](#)
- [Policy Paper - Youth Work in the European Youth Forum and Youth Organisations, European Youth Forum \(2014\)](#)
- [Finding common ground: Mapping and scanning the horizons for European youth work in the 21st century - Towards the 2nd European Youth Work Convention’, Howard Williamson \(2015\)](#)
- [Recommendation CM/Rec \(2017\) 4 of the Council of Europe on youth work \(2017\)](#)
- [Europe goes local – European Charter on local youth work \(2016 – 2019\)](#)
- [Diversity of practice architectures on education and career paths for youth workers in Europe. An analytical Report by Tomi Kiilakoski, European Knowledge Centre on Youth Policy, April 2018.](#)
- [European Training Strategy – Competence model for trainers \(2014\)](#)
- [European Portfolio for youth workers, Council of Europe \(2015\)](#)

JINT FOCUS
voor wie meer wil weten

Wat speelt er zich af in het internationaal jeugdbeleid? Welke invloed heeft 'Europa' op het Vlaamse jeugdwerk en op Vlaamse jongeren?

Als kenniscentrum voor de internationalisering van het jeugdwerk houdt JINT de vinger aan de pols bij internationale thema's die jongerenorganisaties en het jeugdwerk aanbelangen. Een Jint Focus brochure verkent een thema in de diepte, kadert de internationale dimensie ervan en vertelt hoe Europa hier beleid rond voert. Surf naar www.jint.be om de verschillende brochures te bekijken, bestellen of te downloaden.

JEUGDWERK IN EUROPEES PERSPECTIEF

www.jint.be

Vlaanderen
verbeelding werkt

Erasmus+